

ANNELERİN ÇOCUKLARININ EV KAZALARI İLE İLİŞKİLİ GÜVENLİK ÖNLEMLERİNİ TANILAMASI
Esra TURAL BÜYÜK¹, Emine GÜDEK SEFEROĞLU²

ÖZET

Amaç: Bu araştırma 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma Mayıs- Haziran 2019 tarihleri arasında Türkiye'nin kuzeyinde bulunan bir üniversite hastanesinin çocuk kliniklerinde tedavi olan 334 çocuğun annesi ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında Tanımlayıcı Bilgi Formu ve "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve ortanca, bağımsız iki örnek t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi kullanılmıştır.

Bulgular: Annelerin % 24.6'sı çocuğunun evde kaza geçirdiği ve evde geçirilen kaza şeklinin ise en sık (%64.6) düşme olduğu belirlenmiştir. Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği toplam puan ortalaması 162.00±22.22'dir. Anne yaşı, eğitim durumu ve çocuğunun daha önce kaza geçirme durumunun annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeyini etkilediği bulunmuştur (p<0.05).

Sonuç: Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeyleri yüksek bulunmuştur. Annelerin yaş ve eğitim seviyeleri arttıkça, ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerinin arttığđı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Ev kazaları; Güvenlik önlemleri; Tanılama

Mothers' Identification of Safety Measures Associated With Children's Home Accidents.

ABSTRACT

Objective: This study was carried out to determine the level of identification of safety measures against home accidents and the factors affecting mothers with children in the 0-6 age group.

Methods: This descriptive study was conducted with 334 mothers of children aged 0-6 who were treated on pediatric wards of university hospital in the North of Turkey between May-June 2019. Data were collected using the Descriptive Information Form and the "0-6 Year Old Children's Mothers' Identification Scale Security Measures Towards Home Accidents". Data were analyzed by using frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and median, t-test, one way variance analysis (ANOVA) and the Tukey test.

Results: 24.6% of the mothers stated that their children had an accident at home and the most common type of accident at home was falling (64.6%). The scale points of the mothers were mean 162.00±22.22. It was found that the mother's age and educational status, her child's previous accident status affected the level of identification of safety measures for home accidents (p <0.05).

Conclusions: Mothers' level of identification of security measures for home accidents was found to be high. It was observed that as the age and education levels of the mothers increased, the level of identification of safety measures for home accidents increased.

Keywords: Home accidents; Safety measures; Identification

DOI: 10.47115/jshs.793194

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kurupelit Kampüsü, 55200 Atakum, Samsun, Turkey.

² Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD

Sorumlu Yazar: Esra TURAL BÜYÜK, e-mail: esratural55@gmail.com

GİRİŞ

Ev kazaları evin içinde veya eve ait balkon, bahçe, havuz, garaj gibi evin yakın çevresinde meydana gelen kazalardır (Erdem ve ark., 2017; Karatepe & Akış, 2013). Ev kazaları çocukluk ve gençlik döneminde küresel bir sağlık sorunudur. Dünya’da yaralanmaların en önde gelen sakatlık ve ölüm nedeni olduğunu ve bu yaralanmaların büyük kısmının evde meydana gelen düşmeler, boğulmalar ve yanıklar olduğu bildirmektedir (Lafta ve ark.2013; Hatamabadi ve ark.2014;Özdemir ve ark., 2016; Gholap, 2017). Ülkemizde ve dünyada yapılan güncel çalışmalarda ev kazası geçirenlerin bir sağlık kurumuna başvuru sıklığı % 1-22 arasında olduğu bildirilmektedir (Özdemir ve ark., 2016). Yapılan araştırmalarda çocuklarda kazaların çoğunluğunun 0- 6 yaş aralığında ve ev ortamında gerçekleştiği görülmüştür (İnce ve ark. 2014, Altuntaş ve ark.,2014; Malta ve ark., 2015; Alrimawil ve ark.,2019). Ayrıca araştırmalarda çocukların ev kazaları geçirme sıklığı ve ailelerin ev kazalarını önlemeye yönelik bilgi ve tutumlarının sosyodemografik özelliklerden etkilendiği de görülmüştür (Lafta ve ark.,2013; Hatamabadi ve ark.2014; Gholap,2017; Jassem ve ark.2019; Al Rumhi ve ark., 2020).

Ev kazalarının önlenmesi, izlenmesi, kayıt altına alınması ve bakımının yapılması çok disiplinli bir ekip hizmeti gerektirmektedir. Sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik girişimler sağlık ekibinin önemli bir üyesi olan hemşirenin görevleri arasındadır (Çapık ve Parlak Gürol, 2014). Yapılan araştırmalarda ailelere ev kazalarına yönelik verilen eğitimlerin, hem bilgi seviyelerini hem de ailelerin bu kazalara yönelik farkındalıklarını arttırdığı görülmüştür (Eldosoky,2012; Çapık ve Parlak Gürol, 2014; Alrimawil ve ark, 2019; Bayram ve ark., 2019; Riberio ve ark., 2019). Carlson ve ark. (2016) araştırmasında ailelere ev ziyaretlerinde verilen eğitimlerin, evde çocuk yaralanmasının önlenmesi, annelerin çocuk yaralanmasına yönelik farkındalıkları üzerinde önemli bir olumlu etki yarattığını bulmuştur.

Sağlığın değerini anlayan ve sağlık hizmetlerinden makul ölçüde yararlanan ebeveynlerin yetiştirdiği çocuklarla sağlıklı bir nüfus ve gelecek olasıdır (Çınar & Görak, 2003; Aktürk & Erci, 2016). Bundan dolayı ev kazalarını önlemek için, başta çocuğa bakım veren kişiler olmak üzere tüm aile bireylerine ev kazalarını önlemeye yönelik bilinçli ve olumlu tutum kazandırılması gerekmektedir. Bu amaçla 0-6 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlere hastaneye geldiklerinde bu konudaki farkındalıklarının belirlenmesi ve bu doğrultuda eğitimler planlanması önemlidir.

Amaç

Bu araştırma 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma Türkiye’nin kuzeyinde yer alan bir üniversite hastanesinde Mayıs- Haziran 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini bu hastanede belirtilen tarih aralığında çocuk servislerinde tedavi gören çocukların anneleri oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, verilerin toplandığı tarihte

çocuğu ile birlikte hastanede kalan, okuma yazma bilen, 0-6 yaş arası çocuğu olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 334 anne çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama sürecine gerekli etik kurul izni ve kurum onayı alındıktan sonra başlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan Tanımlayıcı Bilgi Formu ve 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği kullanılmıştır.

Tanımlayıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan bu form, yaş, cinsiyet gibi sosyo-demografik özelliklere ait dokuz sorudan oluşmaktadır.

0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği:

Ölçeğin Türkiye geçerlilik-güvenirlilik çalışması Çınar (2003) tarafından yapılmış ve Cronbach alfa katsayısı 0.82 olarak bildirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 40, en yüksek puan 200’dür. En yüksek puan annelerin çocuğunu ev kazalarından korumaya yönelik önlemleri en üst düzeyde aldığını gösterir. Ölçek 34 olumlu, 6 olumsuz ifade içeren 40 maddelik (örnek madde 1: Banyo ve tuvalet zeminini kuru tutmaya özen gösteririm, örnek madde 2: Mobilya seçerken keskin kenarlı ve sivri köşeli olmamasına dikkat ederim) beşli likert tipi (1:Her zaman, 2:Çoğu zaman, 3: Bazen, 4: Nadiren, 5: Hiçbir zaman) bir ölçektir. Negatif ifade içeren maddeler 6, 9, 23, 26, 30, 40. madde olup, bu maddeler tersine çevrilerek kullanılmaktadır (Çınar ve Görak, 2003). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,94 bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde; istatistiksel analizler için SPSS 23 ile değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için kolmogorov-smirnov testi, tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve ortanca), normal dağılım gösteren verilerin analizinde parametrik testler (bağımsız iki örnek t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi) kullanılmıştır. Tüm karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi "0.05" olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce etik kurul onayı (B.30.2.ODM0.20.09/2019/311) ve gerekli kurum izni alınmıştır. Araştırmaya katılan annelerden de sözlü onam alınmış, annelere istedikleri zaman geri çekilebileceği ve yanıtlarının gizli kalacağı söylenmiştir. Çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne uygun olarak yapılmıştır.

BULGULAR

Annelerin % 36.2’si 26-30 yaş arası, % 28.1’i ilköğretim mezunu, % 84.1’i ev hanımı ve % 32.3’ü 0-1 yaş çocuğa sahiptir. Annelerin % 89.8’i çekirdek aile tipi, %53’ü il merkezinde ve % 71.3’ünün geliri giderine denk olduğu görülmüştür. Katılımcıların % 85.6’sı çocuğunun akut hastalıkları nedeniyle hastanede bulunduğunu, % 24.6’sı çocuğun daha önce evde kazası geçirdiğini ve evde geçirilen kaza şeklinin ise en sık (% 64.6) düşme olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Ailelerin bazı tanımlayıcı özellikleri (n=334)

Özellikler	(n)	(%)
Yaş (yıl)		
20-25	46	13.8
26-30	121	36.2
31-35	95	28.4
36-40	57	17.1
41 ve üzeri	15	4.5
Eğitim durumu		
İlkokul	94	28.1
Ortaokul	81	24.3
Lise	95	28.4
Üniversite	64	19.2
Annenin çalışma durumu		
Ev hanımı	281	84.1
Çalışıyor	53	15.9
Çocuğun Yaşı		
1 yaş altı	108	32.3
2 yaş	41	12.3
3 yaş	44	13.2
4 yaş	44	13.2
5 yaş	49	14.7
6 yaş	48	14.4
Aile tipi		
Çekirdek aile	300	89.8
Geniş aile	34	10.2
Yaşanılan yer		
İl	177	53.0
İlçe	130	38.9
Köy	27	8.1
Gelir durumu		
Gelir giderden az	49	14.7
Gelir gidere denk	238	71.3
Gelir giderden fazla	47	14.1
Daha önce çocuğun ev kazası geçirme durumu		
Geçiren	82	24.6
Geçirmeyen	252	75.4
Geçirilen ev kazası türü (n:82)*		
Düşme	53	64.6
Yanık	10	12.2
İlaç zehirlenmesi	10	12.2
Diğer (elektrik çarpması, boğulma v.s)	9	11.0

* Yüzdeler "n" üzerinden hesaplanmıştır.

Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği toplam puan ortalamaları 162.00±22.22 (min=91-max=200) bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği toplamı puan ortalaması

	Ort. ± SS	Ortanca	Min	Max
Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği Toplamı	162.00±22.22	109	91	200

Annelerin yaş gurupları ve eğitim durumları ile ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış, bu farkın 40 yaş üzeri anneler ile ilkokul mezunu olan annelerden kaynaklandığı görülmüştür (p<0.05). Çalışmada çocuğu kaza öyküsü olan annelerin toplam puan

ortalamalarının daha düşük olduğu da görülmüştür (p<0.05). Araştırmaya katılan annelerin çalışma durumları, aile tipi, yaşadıkları yer, gelir durumları ve çocuğun yaşı ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olamadığı bulunmuştur(p>0.05) (Tablo 3).

Tablo 3: Bazı değişkenlere göre annelerin 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları (n:334)

Değişkenler	Ort.±SS	Test İstatistiği (F)	p
Yaş gurubu			
20-25	150.27±24.67(a)		
26-30	157.74±22.35(b)	5.009	0.001
31-35	160.07±21.27(b)		
36-40	162.18±22.87(b)		
40 ve üzeri	172.33±19.12(c)		
Eğitim durumu			
İlkokul	156.63±21.16(a)		
Ortaokul	162.95±23.40(b)	2.990	0.031
Lise	163.63±20.20(b)		
Üniversite	166.53±23.36(b)		
Annenin çalışma durumu			
Çalışmıyor	161.51 ±22.52	0.360	0.576
Çalışıyor	163.54±21.09		
Çocuğun yaşı			
1 yaş altı	164.68±23.12		
2 yaş	163.80±21.37	0.822	0.535
3 yaş	161.58±22.90		
4 yaş	160.23±21.17		
5 yaş	158.11±20.62		
6 yaş	159.42±23.25		
Aile tipi			
Çekirdek aile	162.46±22.19	2.189	0.140
Geniş aile	156.50±22.55		
Yaşanılan Yer			
İl	163.27±22.54		
İlçe	159.49±22.06	1.179	0.309
Köy	163.89±21.26		
Gelir seviyesi			
Gelir giderden az	165.54±21.23		
Gelir gidere denk	161.28±22.69	0.787	0.456
Gelir giderden fazla	160.78±21.20		
Daha önce kaza geçirme durumu			
Evet	156.17±25.17	7.637	0.006
Hayır	163.90±20.87		

a-c: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur. F (One Way ANOVA testi)

TARTIŞMA

Ev kazaları tüm dünyada çocukların sağlığını ve yaşamını tehdit eden önemli bir toplumsal problemdir. Araştırmada annelerin %24.6'sının çocuklarının ev kazası geçirdiği belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan araştırmalarda ev kazası görülme sıklığı % 50' den az ve (Yalaki ve ark., 2010; Karatepe & Akış, 2013; Şekerci & İnal, 2016; Özakar Akça ve ark., 2017; Kahraman & Karadeniz, 2018) %50'den fazla olan oranlar (Yıldırım & Kubilay, 2012; Selvi Çalışkan & Balcı, 2018) da bulunmuştur. Bu farklılık çalışmaların ülkenin farklı bölgelerinde ve farklı zamanlarda yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan çocukların en sık geçirdiği ev kazası şeklinin düşme olduğu belirlenmiştir. Bulgularımıza benzer şekilde birçok araştırmada 0-6 yaş grubu çocuklarda en sık yaşanan ev kazası türünün düşmeler olduğu bildirilmektedir (Yalaki ve ark., 2010; Gündüz & Aytekin, 2015; Özdemir ve ark., 2016; Karatepe & Akış, 2013; Aktürk & Erci, 2016; Çevik ve ark., 2017; Dolgun ve ark., 2017; Şekerci & İnal, 2016; Selvi Çalışkan & Balcı, 2018; Bayram ve ark., 2019). Çocukların özellikle bu yaş

aralığında hareketli ve dikkatsiz olmasının, düşmelerin yaygın olarak görülmesine zemin hazırladığı düşünülmektedir.

Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeyleri yüksek bulunmuştur. Birçok araştırmada bu puan yüksek bulunmuşken (Erkal, 2010; Altundağ ve ark.,2007; Erdem ve ark.,2017; Karatepe & Akış, 2013; Gündüz & Aytekin, 2015), bazı araştırmalarda ise düşük düzeyde (Özakar Akça ve ark., 2017; Tural Büyük ve ark.,2015) bulunmuştur. Ayrıca annelere ev kazalarını önlemeye yönelik verilen eğitimin, kazaları önleme, ilk yardım bilgileri ve ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerini arttırdığı görülmüştür (Whitehead & Owens, 2012; Silva ve ark.,2016; Carlsson ve ark.,2016; Özakar Akça ve ark., 2017; Dolgun ve ark., 2017; Kahraman & Karadeniz, 2018; Alrimawil ve ark, 2019; Bayram ve ark.,2019). Yurt dışında yapılan araştırmalarda annelerin ev kazalarını önlemeye yönelik bilgi düzeylerinin yüksek (% 75 oranında) oranda olduğu çalışmaların bulunduğu gibi bilgi düzeyinin düşük oranda (% 10'un altında) olduğu araştırmalara da rastlanmıştır (Wang ve

ark.2012; Lafta ve ark.,2013; Hatamabadi ve ark. 2014; Gholap,2017; Jassem ve ark,2019). Bu durumun ÷lkelerin sosyo demografik ve ekonomik dñzeylerinin farklılığından kaynaklanabileceği dñşñn÷lmektedir.

Araştırmada 40 yaş ve üzeri yařa sahip annelerin, yaşı genç olan annelere g÷re daha fazla güvenlik ÷nlemlerini tanımlayabildikleri saptanmıştır. Bu durum annelerin yaşla birlikte çocukların ge÷irdikleri kazalara bağlı daha fazla deneyim kazanmaları ve buna bağlı güvenlik ÷nlemlerini tanılama dñzeylerinin olumlu y÷nde değişebileceğini dñřñnd÷rmektedir. Benzer şekilde Yalaki ve ark (2010) ve ÷zakar ve ark. (2017) alışmalarında anne yaşı k÷ç÷ld÷ke, annenin çocuk bakımında deneyimsiz olmasına bağlı çocuğun ev kazası geirime riskinin arttığı ve güvenlik ÷nlemleri tanılama dñzeylerinin dñřt÷đü saptanmıştır. Lafta ve ark(2013) ise annelerin ev kazalarına y÷nelik evde aldıkları güvenlik ÷nlemleri konusundaki bilgi dñzeyinin yaş arttıa daha da arttığını belirlemişlerdir. Diđer taraftan bazı çalışmalarda ise daha genç yařa sahip annelerin ev kazalarına y÷nelik güvenlik ÷nlemlerini tanılama dñzeylerinin y÷ksek olduğu (Eldosoky,2012; ÷zakar Akça ve ark., 2017; Erdem ve ark., 2017) veya anne yaşının ÷lek puanını etkilemediği g÷r÷lmüşt÷r (şekerci ve İnal 2016; Evgin ve alışkan 2018; Aydođdu ve ark. 2019; Bayram ve ark.,2019).

Eğitim seviyesi, annenin çocukluk kazalarını ÷nlemede doğru bilgi ve uygulamalarının ÷nemli bir belirleyicisidir. Çalışmada annelerin eğitim seviyeleri arttıa, daha çok güvenlik ÷nlemlerini tanıladıkları g÷r÷lmüşt÷r. Araştırmada benzer olarak bazı araştırmalarda y÷ksek eğitim seviyesine sahip annelerin çocukluk kazalarını ÷nlemede doğru bilgi ve doğru uygulamalarında etkili olduğu g÷r÷lmesine rağmen (Eldosoky,2012; apık & Parlak G÷rol,2014; şekerci & İnal, 2016; Evgin & alışkan, 2018; G÷nd÷z & Aytekin, 2015), bazı araştırmalarda ise ilköğretim mezunu olan annelerin ev kazalarına y÷nelik daha fazla güvenlik ÷nlemi aldıkları saptanmıştır (Lafta ve ark.,2013; Hatamabadi ve ark.2014; ÷zakar Akça ve ark., 2017).

Kazaların ve yaralanmaların risk etmenleri incelendiğinde öng÷r÷lebilir ve ÷nlenebilir olduğu dñřñn÷lmektedir (iekler ve ark., 2012). Çocukları kazalardan korumak ise ebeveynlerinin eylemlerine bağlı olup ve bu ebeveyn de sıklıkla çocuğun annesidir (Cant÷rk & Parlak G÷rol, 2014). Araştırmada ev içi kaza öyküsü olmayan çocukların annelerinin güvenlik ÷nlemlerini daha iyi bildikleri saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda benzer sonuçlar elde edilmişken (Karatepe & Akış, 2013; G÷nd÷z & Aytekin, 2015, Akt÷rk & Erci,2016), bazı araştırmalarda ev kazası öyküsü olan çocukların annelerin, ev kazalarına y÷nelik güvenlik ÷nlemlerini tanılama dñzeylerinin daha y÷ksek olduğu g÷r÷lmüşt÷r (÷zakar Akça ve ark., 2017; Erdem ve ark., 2017). Lafta ve ark.,(2013) alışmasında ise çocuğunun ev içi kaza öyküsü olan annelerin, ev kazalarını ÷nlemeye y÷nelik daha fazla bilgiye sahip oldukları bulunmuştur. Alrimawil ve ark. (2019) araştırmasında, annelerin çoğunluğunun ev kazalarını ÷nlemeye y÷nelik olumlu tutumlara sahip olduklarını, fakat sosyoekonomik fakt÷rlere bağlı genel yaşam koşullarından dolayı annelerin ev kazalarını ÷nlemeyemediklerini ifade ettiklerini bulmuştur. Whitehead ve Owens (2012) araştırmasında ebeveynlerin çoğunluğunun çocuklara y÷nelik potansiyel kaza riskleri belirleyebildiklerini ve yaralanmaların ÷nlenebilir olduğunu dñřñndüklerini belirtmelerine rağmen,

ebeveynlerin çocukların özelliğinden dolayı yaralanmaların kaçınılmazlığına ilişkin algılarının olduğunu saptamıştır. Bu bulgular ışığı altında annelerin ev kazalarına y÷nelik güvenlik ÷nlemleriyle ilgili farkındalıklarının y÷ksek olması, çocuklarında gelişebilecek kaza riskini azalttığını ve kaza deneyimlemenin, annelerin ev kazaları riskleri tanımlama durumlarını etkilemediğini söyleyebiliriz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak annelerin ev kazalarına y÷nelik güvenlik ÷nlemlerini tanılama dñzeyleri y÷ksek olduğu belirlenmiş olup, annelerin yaşları ve eğitim seviyelerinin güvenlik ÷nlemlerini tanılamada etkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışmada çocuklarında ev içi kaza öyküsü olmayan annelerin, ev kazalarına y÷nelik güvenlik ÷nlemlerini tanılama dñzeylerinin daha fazla olduğu g÷r÷lmüşt÷r.

Çocukluk ağında g÷r÷len ev kazalarına bağlı ölümler ve sakatlıkların azalması için tüm topluma bu konuya y÷nelik eğitim verilmelidir. Sağlık hizmetlerinin her kesiminde bakım hizmeti sunan hemşirelere bu konuda ÷nemli rol ve sorumluluklar dñřmektedir. Hemřireler bu eğitimleri sadece birinci basamak sağlık hizmetlerinde değil, aynı zamanda hastanede çocuğu ile birlikte kalan ve bakım hizmeti alan ailelere de verebilirler. Bu eğitimin içeriği hazırlanırken ailenin sosyodemografik özelliklerinin göz önünde bulundurulması, çocuğun büyüme gelişme dönemlerine özgü ÷nlemler içermesi ve kaza halinde ailelerin uygulayabilecekleri ilk yardım bilgi ve becerilerinin de yer alması ÷nemlidir. Ev kazaları konusunda ÷lke çapında veriler elde edebilmek için araştırmalar yapılması, ev kazaları ile ilgili düzenli bir kayıt sisteminin oluşturulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akt÷rk, Ü., & Erci, B. (2016). Determination of knowledge, attitudes and behaviors regarding factors causing home accidents and prevention in mothers with a child aged 0-5 years. *Journal of Education and Practice*. 7(18),142-53.
- Al Rumhi, A., ALAwaisi, H., AL Buwaiqi, M., & AL Rabaani, S. (2020). Home accidents among children: a retrospective study at a tertiary care center in Oman. *Oman Medical Journal*, 35 (1)1, e85.
- Alrimawil, I., Watson, MC., Hall, C., & Saifan, AR.(2019) Preventing Unintentional Injuries to Children Under 5 in Their Homes: Palestinian Mothers' Perspectives. *Sage Open*, 13:1-11.
- Altuntaş, M., Kaya, M., Demir, ř., Oyman, G., Metecan, A., Rastgel, H.,& Öngel, K. (2013). 0-14 yaş arası çocuklarda ÷nlenebilir nitelikteki kazaların belirlenmesi ve ilişkili tedbirlerin alınması. *Smyrna Tıp Dergisi*, 1,28-33.
- Bayram, T., Ilgin, C., Kulbay, H., Tozakoglu, B., Karaduman, I., & Colak, BC. (2019). The factors associated with mothers' preventive measures against home accidents: A descriptive study from Istanbul, Turkey. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 9(2), 151-6.
- Büy÷k, ET, avuşoglu, F, & Teker, E.(2015). Sıfır altı yaş arası çocuğu olan annelerin ev kazalarına y÷nelik güvenlik ÷nlemlerinin tanınlanması. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 17-22.
- Carlsson, A., Dykes, AK., Jansson, AK, & Bramhagen, AC.(2016). Mothers' awareness towards child injuries and injury prevention at home: an intervention study. *BMC Research Notes*, 9(1),1-8.

Çapık, C., & Parlak Gürol, A. (2014). Eğitimin annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik tedbirlerini tanımlama yetilerine etkisi. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 4(3),87-94.

Çınar, N., & Görak, G. (2003). 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanımlama ölçeği'nin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk Formu*, 6 (1),22-7.

Çiçekler, CY., Er, KR., Pirpir, AD, & Büyükbayraktar, Ç. (2012). 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3),157-74.

Dolgun, E., Kalkım, A., & Ergün, S. (2017). The determination of home accident risks and measures to prevent accident of children: Quasi-experimental research. *Turkish Journal of Family Medicine & Primary Care*, 11 (2), 100-7.

Eldosoky, RS. (2012). Home-related injuries among children: knowledge, attitudes and practice about first aid among rural mothers. *East Mediterranean Health Journal*,18(10),1021-7.

Erdem, SS., Bolu, F., & Mayda, AS. (2017). Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanımlanması. *Konuralp Tıp Dergisi*, 9(2),117-23.

Evgin, D., & Çalışkan, Z. (2018). Çocuklarda görülen ev kazaları ve annelerin kazalardan korunmaya yönelik uygulamaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(59), 671-8.

Gholap R.(2017). A Study to assess mothers knowledge and their practices in prevention of home accidents among toddlers. *International Journal of Life and Sciences Research*, 3(3), 992-4.

Gündüz, G, Aytekin, A. (2015). Annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Izmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 5(3),184-92.

Hatamabadi, HR., Mahfoozpour, S., Alimohammadi, H., & Younesian, S. (2014) Evaluation of factors influencing knowledge and attitudes of mothers with preschool children regarding their adoption of preventive measures for home injuries referred to academic emergency centres, Tehran, Iran. *Int J Inj Contr Saf Promot*. 21(3),252-9.

İnce, T., Yalçın, S., & Yurdakök, K. (2014). Çocukluk çağında ciddi kaza sıklığı ve risk faktörleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 57, 173-82.

Jassem, AF., Al Doori, N., & Abd-Redha, AA. (2019). Mothers' knowledge towards prevention of early childhood home-injuries at babylon province, Iraq. *Indian Journal of Public Health Research & Development*, 10(2), 834-42

Kahraman, I., & Karadeniz, H. (2018). Effects of a safety-awareness-promoting program targeting mothers of children aged 0-6 years to prevent pediatric injuries in the home environment: Implications for nurses. *Journal of Trauma Nursing*, 25(5), 327-35.

Karatepe, TU., & Akış, N. (2013). 0-6 yaş çocuklarda ev kazası geçirme sıklığı ve ilişkili faktörler. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 39(3), 165-8.

Lafta, R., Al Shatari, AS., & Abass, S. (2013). Mothers' knowledge of domestic accident prevention involving children in Baghdad City Qatar Medical Journal. (2),50-6.

Malta, DC., Mascarenhas, MDM., Neves, ACM., & Silva, MA. (2015), Treatment of childhood injuries and violence in public emergency services, *Cad. Saúde Pública*, Rio de Janeiro, 31(5),1095-105.

Özakar Akça, S., Çankaya, T., & Aydın, Z. (2017). 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanımlama düzeyleri ve annelere verilen ev kazalarına yönelik eğitimin etkisi. *Journal of Contemporary Medicine*, 7(1), 50-7.

Özdemir, U., Reşitoğlu, R., Tolunay, O., Çelik, T., Celiloğlu, C., Karakılıç, A., Tanyeli, Z., Sarıbaş, E., Kazgan, ŞT., Pehlivan, D., & Çelik, Ü. (2016). Çocuk acile başvuran ev kazalarının değerlendirilmesi. *Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi*, 3(3), 146-50.

Ribeiro, MGC., Paula, ABR., Bezerra, MAR., Rocha, SS., Avelino, FVSD., & Gouveia, MTO. (2019). Social determinants of health associated with childhood accidents at home: An integrative review. *Rev Bras Enferm [Internet]*, 72(1):265-76. DOI: <http://dx.doi.org/10.1590/0034-7167-2017-0641>.

Selvi Çalışkan, S., & Balcı, S.(2018).Resim yöntemi ile ev kazaları risklerinin ve alınan önlemlerin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, (2),137-46.

Silva, ECS., de Fátima Fernandes, MN., Sá, MCN., de Souza, LM., de Araújo Gordon, AS., de Jesus Costa, ACP., et al.(2016). The effect of educational intervention regarding the knowledge of mothers on prevention of accidents in childhood. *The Open Nursing Journal*, 10,113-21.

Şekerci, E., & İnal, S. (2016). Hastanede yatan 0-6 yaş grubu çocukların annelerinin ev kazaları konusundaki bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 3(3), 160-72.

Wang, X., Chen, N., Shi, Z., & Zhao, Z. (2012). An investigation on knowledge-attitude-practice about injury and the related factors among school children's parents in Jinan, China. *Int J Inj Contr Saf Promot*. 19(3),267-71.

Whitehead, E., & Owens, D. (2012). Parental perceptions of unintentional injury risks to children. *International Journal of Health Promotion and Education*, 50, 20-7.

Yalaki, Z., Taşar, MA., Kara, N., & Dallar, Y. (2010). Sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin ev kazaları hakkında bilgi düzeylerinin ölçülmesi. *Akademik Acil Tıp Dergisi*, 9 (3),129-33.

Yıldırım, N., & Kublay, G. (2012). 1-4 yaş dönemi çocukların ev kazası sıklığı ve risk faktörleri. 15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi (Kongre Kitabı). Bursa, 2-6 Ekim, 865-867.

Türkiye İstatistik Kurumu 2018 verileri (https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/yayinGoruntuleme.zul?yayin_no=500).